

Scrisoare deschisă adresată Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării (MCID) privind reformele necesare Institutelor Naționale de Cercetare și Dezvoltare (INCD).

Vă adresăm această scrisoare cu scopul de a formula o serie de reforme și actualizări necesare relansării cercetării bazate exclusiv pe criterii de competență, performanță și transparență din cadrul Institutelor Naționale de Cercetare și Dezvoltare (INCD). Mai jos vă prezentăm cele două procese fundamentale care, din punctul nostru de vedere, au drept scop principal demararea procesului de reformă.

1. Procesul de reformă

1.1 Asociația Ad Astra propune revizuirea fundamentală a criteriilor de evaluare internațională a INCD-urilor în raport cu următoarele cinci aspecte fundamentale:

- potențialul de cercetare de excelență;
- capacitatea de inovare;
- impactul economic și social;
- mobilitatea internațională și trans-sectorială;
- funcționarea standardelor etice europene.

În baza acestor evaluări, asociația Ad Astra propune să se facă deosebirea clară între institutele performante și cele neperformante. Acest proces de evaluare ar trebui să decidă care institute sunt performante și, în plus, să stimuleze atragerea de cercetători pe criterii exclusiv de competență, proces care treptat ar duce la încetinirea procesului de brain drain. În ceea ce privește institutele neperformante, trebuie demarat imediat un program de fuziune voluntară, asociere și diversificare a serviciilor oferite. Pentru finanțare propunem ca PNCDI (Planul Național de Cercetare-Dezvoltare și Inovare) IV să ofere finanțare instituțională doar în funcție și exclusiv pe baza acestei evaluări imparțiale.

Asociația Ad Astra propune ca evaluarea rezultatelor și impactului științific ale INCD-urilor să fie făcută prin raportarea la următorii indicatori:

- a) numărul de articole publicate în revistele de mare impact precum Science/Nature/PNAS/Cells în întreaga activitate sau în ultimii 32 de ani;
- b) numărul de brevete triadice obținute în întreaga activitate sau în ultimii 32 de ani;
- c) venituri din licențierea brevetelor sau altor forme de proprietate industrială, pe ani (este necesară furnizarea unei liste cu cele mai importante 10 contracte de licențiere, adică obiectul lor, tipul, beneficiarul);
- d) cele mai semnificative 5-10 articole științifice din ultimii 10 ani cu o scurtă notă despre impactul fiecăruia;
- e) 5-10 brevete, cele mai semnificative/promițătoare/licențiate, din ultimii 10 ani cu o scurtă notă despre impactul fiecăruia;
- f) 5-10 alte rezultate notabile cu o notă despre motivul pentru care sunt notabile din ultimii 10 ani și impactul fiecăruia;

g) indicatori statistici standard obținuți în ultimii 10 ani sau de la înființarea instituției de cercetare (personal/grupe de vârstă/fluxuri de personal, alumni, venituri din diverse surse, capital etc) care să dea o idee despre dimensiunea organizației.

Toți acești indicatori vor fi evaluați de un panel de experți internaționali în domeniu. Este absolut necesar ca pe parcursul procesului de evaluare să nu existe niciun fel de contact între panelul cu experți internaționali și INCD-ul evaluat. De asemenea, este necesar ca experții internaționali să nu fi făcut parte dintr-un panel de evaluare anterior. Intensitatea producției științifice trebuie ponderată cu numărul de cercetători angajați în INCD-ul evaluat.

1.2 Propunem stabilirea unei metodologii clare și transparente pentru concursurile pentru ocuparea posturilor de directori generali ai INCD-urilor. În acest context este absolut necesară crearea condițiilor de acces la concurs cu panel internațional pentru orice cercetător din lume care îndeplinește criteriile de excelență științifică și pentru care cunoașterea limbii române nu reprezintă un criteriu pentru concurs.

1.3 Organizarea de urgență a funcționării INCD-urilor prin eliminarea consiliilor de administrație (CA) și înlocuirea acestora cu panouri internaționale de experți care să avizeze agenda strategică de cercetare a INCD-ului respectiv..

1.4 Crearea unei rețele de INCD-uri grupate pe domenii științifice afine (minim 3). Acest lucru ar crea condițiile prielnice pentru a eficientiza funcționarea acestora și, în același timp, ar crește și productivitatea și calitatea științifică. Ținem să menționăm că acest lucru este prevăzut și în recomandările PSF (*Policy Support Facility**).

2. Procesul de transparentizare

2.1 În urma analizei Ad Astra s-a semnalat o problemă a transparenței din cadrul site-ului Guvernului României.

În structura Instituțiilor Naționale de Cercetare și Dezvoltare din România, funcția cea mai importantă este cea de Director General. Organigramele variază în funcție de INCD-uri, însă funcția de Director General este necesară în orice structură pentru a funcționa eficient Instituția.

În urma unor cercetări făcute pe site-ul ** Guvernului României am găsit cea mai actualizată situație oficială a mandatelor Directorilor Generali din data de 29.06.2020. De la data respectivă până în acest moment a trecut o perioadă de aproximativ doi ani în care 28 de Directori Generali și-au încheiat mandatele de patru ani sau perioada de ocupare provizorie până la următorul concurs. Din 43 de Directori Generali, 28 dintre aceștia teoretic sunt încă în funcție, însă practic nu poate afla nimeni căutând prin surse oficiale cum ar fi site-ul Guvernului.

Astfel, pe aceasta cale asociația Ad Astra cere actualizarea bazei de date cu Directorii Generali pe site-ul Guvernului, deoarece în doi ani calendaristici multe funcții au fost ocupate de alte persoane despre care nu putem afla nimic oficial în ce privește mandatul acestora. În plus, vă recomandăm să actualizați constant, cel puțin o dată la 6 luni, numele celor care ocupă funcția de Director General.

2.2 O altă reformă necesară este aplicarea componentei etice în procesul de evaluare a INCD-urilor. În prezent, criteriile pe baza cărora se evaluează institutele de cercetare nu fac nicio referire la componenta etică. Această componentă este un element cheie în departajarea institutelor în procesul de evaluare și trebuie introdusă ca atare. Ținem să menționăm că evaluarea reală a INCD-urilor bazată pe recomandările făcute de un consiliu internațional a fost efectuată o singură dată (***) în anul 2012. Din acest motiv dorim să menționăm că un adevărat proces de reforma trebuie să înceapă cu o evaluare corectă și imparțială a INCD-urilor, iar, pentru a evita orice potențial conflict de interese, comisiile care vor efectua această evaluare

trebuie să fie alcătuite exclusiv din cercetători din străinătate. De asemenea, solicităm întocmirea și publicarea unei analize a posibilelor conflicte de interese între personalul MCID, conducerile și personalul institutelor din subordine.

2.3 Un alt punct pe care dorim să-l semnalăm este o reforma legată de alcătuirea consiliilor de administrație aferente INCD-urilor. Propunem îmbunătățirea componenței consiliilor de administrație prin introducerea unui „*Internațional Advisory Board*”, acesta din urmă fiind alcătuit exclusiv din cercetători de prestigiu din străinătate.

În viziunea Ad Astra, aplicarea unui asemenea set de măsuri ar putea avea doar un impact pozitiv în procesul de relansare, finanțare pe bază de competență, transparentizare și conectare a cercetătorilor din România cu cei din diaspora și nu numai.

Vă stăm la dispoziție pentru orice eventuale clarificări suplimentare.

Cu respect,

Membrii Asociației Ad Astra a cercetătorilor români.

* <https://www.research.gov.ro/ro/articol/5465/programe-europene-policy-support-facility-psf-instrumentul-de-sprijin-pentru-politici>

** <https://www.research.gov.ro/ro/articol/5225/sistemul-de-cercetare-structuri-componente-institute-nationale-de-cercetare-dezvoltare-incd-in-coordonare-mandatele-directorilor-general-ai-incd-urilor-aflate-in-coordonare>

*** <https://www.research.gov.ro/ro/articol/2857/sistemul-de-cercetare-institutional-evaluations-and-certifications-final-reports>